

Verklaring

hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) profiel natuur en techniek

vanaf 2014

Het doel van de opleiding is de leerlingen een brede algemene ontwikkeling te geven en ze voor te bereiden voor toegang tot het hoger beroepsonderwijs (hbo).

Bezitters van een havo-diploma kunnen worden toegelaten tot een hbo-opleiding (art. 7.24 Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, WHW). Voor de toelating aan een hbo-opleiding kunnen, afhankelijk van het gekozen profiel, nadere eisen worden gesteld. Daarnaast kunnen ze doorstromen naar het vijfde leerjaar van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) dat de leerlingen voorbereidt op een studie in het wetenschappelijk onderwijs (wo). Ook kunnen ze doorstromen naar het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

Het studiecurriculum van het havo bestaat uit een onderbouw (de eerste drie leerjaren) en een bovenbouw (leerjaren vier en vijf).

Deze opleiding is binnen het Nederlandse Kwalificatieraamwerk (NLQF) ingeschaald op niveau 4. Dit NLQF niveau is vergelijkbaar met niveau 4 van het Europese Kwalificatieraamwerk (EQF).

**NLQF/EQF niveau:
4**

Aan het einde van de onderbouw moet een profiel voor de bovenbouw worden gekozen. Een profiel bestaat uit een samenhangend onderwijsprogramma dat de leerlingen voorbereidt op het hbo. Er zijn vier profielen:

- **natuur en techniek**
- natuur en gezondheid
- economie en maatschappij
- cultuur en maatschappij

Het onderwijs en examenpakket van het havo bestaat voor elk profiel uit:

- een gemeenschappelijk deel, dat voor alle profielen gelijk is;
- een profieldeel, dat kenmerkend is voor het gekozen profiel;
- een vrij deel, dat afhankelijk van het gekozen profiel door de leerlingen wordt ingevuld met minimaal één vak.

Om een vergelijking te kunnen maken tussen het Nederlandse waarderingsstelsel en het stelsel van een ander land, volgt een verklaring van de cijfers 1 tot en met 10:

10 - uitmuntend	5 - bijna voldoende
9 - zeer goed	4 - onvoldoende
8 - goed	3 - zeer onvoldoende
7 - ruim voldoende	2 - slecht
6 - voldoende	1 - zeer slecht

Het eindexamen bestaat uit twee delen: het schoolexamen en het centraal examen. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) stelt de examenprogramma's voor het gehele eindexamen vast. Hierin staat wat de examenstof is en hoe de examenstof is verdeeld over het schoolexamen en het centraal examen. Het profielwerkstuk is een onderdeel van het schoolexamen. Met het werkstuk laat de leerling zien dat hij voldoende kennis, inzicht en vaardigheden heeft die van belang zijn voor het profiel. Het eindexamen bevat een verplichte rekentoets. De rekentoets staat los van het vak wiskunde. Met de rekentoets wordt bepaald of de leerling voldoende inzicht, kennis en vaardigheden heeft van het rekenen.

De opleiding heeft een nominale studieduur van vijf jaar (leeftijd 12 tot 17 jaar), wordt gevolgd na acht jaar primair onderwijs (leeftijd 4 tot 12 jaar) en maakt deel uit van het Nederlandse systeem van algemeen voortgezet onderwijs. Het havo valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van OCW en wordt volledig door de rijksoverheid bekostigd. De onderwijssoort wordt geregeld in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO).